

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: **L. M.**, bytom B., zast. JUDr. Martou Huttovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Bezekova 13, proti odporkyňi: **M. M.**, bytom B. zast. Mgr. Michalom Bezákom, advokátom so sídlom v Krásne pri Topoľčanoch, Krásno 195, o **vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 15 C 242/1996, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. apríla 2011 sp. zn. 15 Co 261/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. apríla 2011 sp. zn. 15 Co 261/2009 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 3. marca 2009 č.k. 15 C 242/1996-466 vyporiadal bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej len „BSM“) navrhovateľa a odporkyne tak, že do výlučného vlastníctva navrhovateľa prikázal drevenú kuchynskú linku v cene 0,- €, osobné motorové vozidlo Ford Siera D v cene 2.655,50 €, pohľadávku proti J. M. vo výške 2.655,50 €, pohľadávku proti J. H. vo výške 1.327,75 €, spolu v hodnote 6.638,75 €; do výlučného vlastníctva odporkyne prikázal nábytkovú bielu zostavu do spálne v cene 0,- €, zostatkovú hodnotu členského podielu vo výške 99.581,75 €, spolu v hodnote 99.581,75 €. Ďalej zaviazal odporkyňu na vyrovnanie podielu na aktívach zaplatiť navrhovateľovi 43.152,- € do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. V časti nároku na vyplatenie hodnoty výlučného majetku navrhovateľa vo výške 718.600,- Sk súd návrh zamietol. Navrhovateľa a odporkyňu zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet súdu súdny poplatok vo výške 2.257,- € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd prvého stupňa uviedol, že predmetom vyporiadania BSM je všetko, čo do tohto spoluvlastníctva patrilo a čo existovalo ku dňu jeho zániku a že platí

zásada, že treba vychádzať z ceny, ktorú majú veci v čase vyporiadania. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie obaja účastníci konania.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 20. apríla 2011 sp. zn. 15 Co 261/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, ktorou do výlučného vlastníctva navrhovateľa prikázal osobné motorové vozidlo Ford Siera D v cene 2.655,50 € a pohľadávku proti J. H. vo výške 1.327,75 € a v časti, v ktorej zamietol návrh navrhovateľa na vyplatenie hodnoty výlučného majetku navrhovateľa vo výške 718.600,- Sk potvrdil; v napadnutej časti, ktorou bola odporkyňa zaviazaná zaplatiť navrhovateľovi na vyrovnanie podielu na aktívach sumu 43.152 € zmenil tak, že odporkyňa nie je povinná zaplatiť na vyrovnanie podielu na aktívach sumu 43.152 €; v napadnutej časti vypustil výrok, ktorým do výlučného vlastníctva odporkyne prikázal zostatkovú hodnotu členského podielu vo výške 99.581,75 €; zaviazal navrhovateľa zaplatiť odporkyňi titulom finančného vyporiadania BSM sumu 3.319,40 € v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a odporkyňu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi sumu 404,05 € v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvého stupňa správne do rozsahu majetku, patriaceho do BSM, zahrnul osobné motorové vozidlo Ford Siera D v cene 2.655,50 €, pohľadávku proti J. M. vo výške 2.655,50 €, ako aj pohľadávku proti J. H. vo výške 1.327,75 €. Zdôraznil, že ku dňu zániku BSM motorové vozidlo existovalo. Odvolací súd doplnil a opakovane dokazovanie a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné. Uviedol, že súd prvého stupňa nesprávne postupoval, keď do masy BSM zahrnul zároveň aj majetkovú hodnotu vo výške 3.000.000,- Sk, čo je všeobecná hodnota členského podielu ku dňu vyporiadania BSM. Odvolací súd poukazuje na vykonané dokazovanie súdom prvého stupňa a doplnené dokazovanie na odvolacom pojednávaní, keď bolo preukázané, že v čase, keď sa odporkyňa stala členkou Stavebného bytového družstva Bratislava III, účastníci konania spolu trvale nežili v spoločnej domácnosti. Odvolací súd uviedol, že účastníci konania sa nestali spoločnými nájomcami predmetného bytu, odporkyňa členský podiel nadobudla do výlučného vlastníctva, a preto odporca nemá nárok na vyporiadanie, nakoľko manželia v rozhodnom období nežili v spoločnej domácnosti a nevznikol im ani spoločný nájom k predmetnému byt. Naopak, podľa odvolacieho súdu sa správne súd prvého stupňa vysporiadal so stavom finančných prostriedkov, resp. stavom na účtoch, nakoľko ich výšku skúmal ku dňu právoplatnosti rozvodu manželstva, rovnako ako aj s pozemkami, nakoľko bolo ustálené, že finančné prostriedky z predaja nehnuteľností boli ku dňu BSM spotrebované.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ tvrdiac, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Uviedol, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nepredvídateľné, nezrozumiteľné, chaotické, nedostatočne odôvodnené a vydané na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Odvolací súd podľa neho nekonal nestrane, čím porušil jednu zo základných zásad občianskoprávneho konania. Podľa navrhovateľa je výroková časť napadnutého rozhodnutia zmätočná, pretože odvolací súd v celom rozsahu zmenil rozsudok súdu prvého stupňa. Navrhovateľ je toho názoru, že v takomto prípade mali byť vo výrokovej časti rozsudku odvolacieho súdu presne a zrozumiteľne sformulované veci pripadajúce z masy BSM do výlučného vlastníctva jednotlivých účastníkov a tiež mala byť aj presne určená povinnosť konkrétneho účastníka na vyplatenie sumy titulom vzájomného finančného vyporiadania, ak táto povinnosť vznikla. Ďalej uviedol, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 143 Občianskeho zákonníka prikázal do jeho výlučného vlastníctva pohľadávky voči tretím osobám, resp. pôžičky, ktoré mali spolu s odporkyňou za trvania manželstva poskytnúť tretím osobám, a to aj napriek tomu, že podľa navrhovateľa tieto pohľadávky nikdy netvorili masu BSM, pretože nie sú vecami. Rovnako mu podľa navrhovateľa odvolací súd v rozpore s ustanovením § 143 Občianskeho zákonníka a § 154 ods. 1 O.s.p. prikázal do výlučného vlastníctva aj motorové vozidlo Ford Siera D, a to aj napriek tomu, že ho pred 16 rokmi predal. Odvolací súd mal pochybiť aj tým, že do masy BSM nezahrnul a následne nevysporiadal všeobecnú cenu členského podielu 3 – izbového bytu, rovnako aj tým, že nevysporiadal aj sumu, ktorú získal navrhovateľ z predaja pozemkov, ktoré boli v jeho výlučnom vlastníctve a predané spolu s domom. Ďalej uviedol, že sa odvolací súd nezaoberal ani vyporiadaním finančného daru, ktorý mu poskytl rodičia na stavbu domu a len poukázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorý podľa navrhovateľa žiadnym spôsobom neakceptovanie daru nezdôvodnil, resp. zdôvodnil zmätočne. Pokiaľ ide o rozhodovanie odvolacieho súdu v časti o zaplatení súdneho poplatku a o trovách konania, tieto časti nie sú podľa navrhovateľa zdôvodnené ani skutkovo ani právne, takže sú nepreskúmateľné. Na základe vyššie uvedeného tak navrhovateľ navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a odložiť jeho vykonateľnosť.

Odporkyňa vo vyjadrení k dovolaniu vyslovila pochybnosť o správnosti názoru navrhovateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Uviedla, že dovolanie navrhovateľa je neopodstatnené, nakoľko nie sú dané zákonné dôvody dovolania (zmätočnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia) a nie sú objektívne dané ani ďalšie vady

konania, na ktoré by musel dovolací súd prihliadnuť ex offio § 243b ods. 1 O.s.p, a preto navrhla dovolanie navrhovateľa zamietnuť a nahradiť jej trovy konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal účastník konania zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.) pristúpil najskôr k posúdeniu otázky, či je navrhovateľom podané dovolanie procesne prípustné (§ 236 a nasl. O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je založená na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa. O rozdielne rozsudky ide vtedy, ak okolnosti významné pre rozhodnutie veci posúdili oba sudy rozdielne, v dôsledku čoho odlišne určili alebo deklarovali práva a povinnosti účastníkov. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, nie je významné formálne hľadisko (ako odvolací súd formálne rozhodol alebo ako formálne svoj výrok označil), ale obsahové hľadisko – vzťah rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa v tom zmysle, či práva a povinnosti účastníkov sú určené (deklarované) rovnako alebo odlišne.

V danom prípade odvolací súd v napadnutom rozsudku potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutej časti, ktorou do výlučného vlastníctva navrhovateľa prikázal osobné motorové vozidlo a pohľadávku proti J. H. a v časti, v ktorej zamietol návrh navrhovateľa na vyplatenie hodnoty výlučného majetku navrhovateľa vo výške 718.600,- Sk; v odvolaní napadnutej časti, ktorou bola odporkyňa zaviazaná zaplatiť navrhovateľovi na vyrovnanie podielu na aktívach sumu 43.152 € zmenil tak, že odporkyňa nie je povinná zaplatiť na vyrovnanie podielu na aktívach sumu 43.152 €; v napadnutej časti vypustil výrok, ktorým do výlučného vlastníctva odporkyne prikázal zostatkovú hodnotu členského podielu vo výške 99.581,75 €; zaviazal navrhovateľa zaplatiť odporkyňi titulom finančného vyporiadania BSM sumu 3.319,40 € a odporkyňu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi sumu 404,05 €.

Výroková časť napadnutého rozhodnutia vo veci samej sa vnútorne člení a skladá z viacerých oddelených častí, z ktorých niektoré vyznievajú tak, že ide o potvrdzujúci výrok

rozsudku, napriek tomu ale celý výrok vo veci samej bol jednotným rozhodnutím o vyporiadaní BSM (viď § 212 ods. 2 písm. d/ O.s.p.) a ako celok ho treba považovať za zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu nie je správny.

Občiansky súdny poriadok umožňuje účastníkovi podať dovolanie len z tých dôvodov, ktoré sú taxatívne uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p. Dovolanie môže byť podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Pri vyporiadaní BSM podľa § 150 Občianskeho zákonníka ide o prípad, v ktorom z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyporiadania vzťahu medzi účastníkmi konania, kedy dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania (§ 242 ods. 2 písm. d/ O.s.p.).

Dovolací súd aj s prihliadnutím na obsah dovolania skúmal opodstatnenosť navrhovateľovej námietky, že mu postupom súdov bola odňatá možnosť pred súdom konať. Pod odňatím možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. treba rozumieť taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov (napríklad právo zúčastniť sa pojednávania, vyjadrovať sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, podávať návrhy a opravné prostriedky). O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznával.

K navrhovateľovej námietke, že sa dovolací súd nezaoberal vyporiadaním finančného daru svojich rodičov vo výške 142.000,- Sk na stavbu rodinného domu a len poukázal

na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorý podľa navrhovateľa žiadnym spôsobom neakceptovanie daru nezdôvodnil, resp. zdôvodnil zmätočne, poukazuje dovolací súd na str. 6, prvý odsek rozsudku súdu prvého stupňa, kde súd prvého stupňa náležite odôvodnil, prečo v tejto časti nárok navrhovateľa zamietol.

Dovolací súd uvádza, že v predmetnom konaní postupom konajúcich súdov nedošlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., tak z formálneho, ako aj z obsahového hľadiska, a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, jednotlivé časti odôvodnenia a ich obsahová (materiálna) náplň zakladá v súhrne jeho zrozumiteľnosť i všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu dal odpoveď na relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

Dovolací súd uvádza, že navrhovateľom namietaná zmätočnosť výrokovej časti rozsudku odvolacieho súdu spočívajúcej v tom, že ak zmenil dovolací súd rozsudok súdu prvého stupňa, tejto zmene mala zodpovedať aj výroková časť rozhodnutia odvolacieho súdu, (t.j. vo výrokovej časti mali byť presne a zrozumiteľne sformulované veci pripadajúce z masy BSM do výlučného vlastníctva jednotlivých účastníkov, a tiež mala byť aj presne určená povinnosť konkrétneho účastníka na vyplatenie sumy titulom vzájomného finančného vyporiadania, ak táto povinnosť vznikla), nie je procesnou vadou v zmysle ustanovenia § 237 ale je tzv. inou vadou konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Iná vada konania je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. V dovolacom konaní vada uvedenej povahy vyšla najavo (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), preto bolo povinnosťou dovolacieho súdu na túto prihliadať (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

I keď výroková časť rozsudku o vyporiadaní BSM obsahuje vždy viacero výrokov (medziiným o tom, čo sa z BSM prikazuje tomu – ktorému účastníkovi konania a o tom, či a čo má jeden z nich plniť druhému na ich úplné vyrovnanie), treba na toto rozhodnutie hľadieť ako na jednotný celok, ktorý má komplexne vyporiadať doterajšie práva účastníkov konania z BSM a konštituovať ich nové práva. Ak účastník konania napadne dovoláním

rozsudok súdu prvého stupňa o vyporiadaní BSM (či už ako celok, alebo niektorý z jeho výrokov), odvolací súd nie je v zmysle § 212 ods. 2 písm. d/ O.s.p. viazaný rozsahom odvolania. V takom prípade žiadny z výrokov odvolaním napadnutého rozhodnutia vo veci samej nenadobúda oddelene právoplatnosť (§ 206 ods. 2 O.s.p.); odvolací súd musí vždy preskúmať celé rozhodnutie súdu prvého stupňa o vyporiadaní BSM (všetky jeho výroky vo veci samej) a v nadväznosti na výsledky svojho odvolacieho prieskumu môže toto rozhodnutie len ako celok buď potvrdiť (§ 219 O.s.p.) alebo zmeniť (§ 220 O.s.p.) alebo zrušiť (§ 221 O.s.p.).

Pokiaľ odvolací súd na základe odvolania podaného proti rozsudku súdu prvého stupňa o vyporiadaní BSM pristúpi k zmene napadnutého rozhodnutia vo veci samej (o tento prípad ide aj v preskúmvanej veci), nemôže niektorý výrok prvostupňového rozsudku potvrdiť a iné výroky zmeniť alebo zrušiť. Odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) nahradzuje v tomto prípade rozhodnutie súdu prvého stupňa ako celok. Z povahy rozhodnutia o vyporiadaní BSM vyplýva, že odvolací súd musí pri zmene odvolaním napadnutého rozhodnutia sám nanovo a v celom rozsahu vyporiadať všetky práva a povinnosti účastníkov z právneho vzťahu BSM a tiež nanovo konštituovať ich práva z novovzniknutých právnych vzťahov. To medziiným znamená, že odvolací súd musí vo svojom zmeňujúcom rozsudku znovu uviesť konkrétny výpočet vecí v BSM, ktoré pripadajú do výlučného vlastníctva toho – ktorého účastníka, a tiež určiť, či a aké plnenie má jeden z účastníkov poskytnúť druhému účastníkovi na ich úplné vyrovnanie.

So zreteľom na vyššie uvedené procesné pochybenia odvolacieho súdu dospel dovolací súd k záveru, že v predmetnom konaní došlo k inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.)

Dovolací súd vzhľadom na tieto procesné vady konania zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243 ods. 1 O.s.p.) S prihliadnutím na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie, nezaoberal sa ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní (vrátane námietky, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 5. októbra 2015

JUDr. Ľubor Š e b o, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová